

4. Entrepreneurship in Europe // Routledge Revivals. The social Process. Routledge, 2015. – 198 p.
5. Клименко А. О. Економічна модель розвитку країни: світовий досвід та перспективи України / А. О. Клименко, А. М.Стрепетова, І. В. Тімар// Економіка і менеджмент 2017: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 23–24 берез. 2017 р.: в 11 т. – Дніпро: Біла К. О., 2017. Том10. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку: держава, регіон, галузь, суб'єкт господарювання. – С. 40–42.
6. Гринько Т. Методичні підходи до вибору стратегічних альтернатив розвитку суб'єктів підприємництва / Т. Гринько, М. Шибецька // Управління розвитком. – 2017. – №1-2(187-188). – С. 94–100.

Годзь О. В., к. е. н. Кучеренко С. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сучасні реалії розвитку українського суспільства вказують на те, що у світі все більшого значення набуває інформація. Інформація пронизує майже всі сфери діяльності будь-якої людини. Інформація та знання сьогодні є основною «зброєю» конкурентної боротьби у світі. Сучасне суспільство формує цінності, які сприяють переходу на інтелектуально-технологічну фазу розвитку, при цьому висуваючи на центральне місце інтелектуальний капітал.

Нині в Україні і в світі має місце новий розділ науки управління та новий різновид управлінської діяльності – управління інтелектуальним капіталом. На сьогоднішній день залучити матеріальні ресурси (грошові кошти, основні фонди, приміщення тощо), не є проблемою, набагато складніше оволодіти знаннями, ідеями та інформацією, які, в свою чергу, є генераторами прибутку та критерієм успішної діяльності підприємницьких суб'єктів.

Термін «інтелектуальний капітал» з'явився на початку 90-х років ХХ ст. Він є сумою всіх знань працівників підприємства, які дають йому конкурентну перевагу на ринку. При цьому під знаннями розуміють патенти, управлінські навички, технології, інформацію про клієнтів і постачальників, а також досвід [1]. На підприємстві інформація та наявні у персоналу знання виступають у формі інтелектуального капіталу. Управління інтелектуальним капіталом для вітчизняних підприємницьких суб'єктів, які прагнуть мати конкурентну перевагу нині є досить нагальною потребою.

Інтелектуальний капітал має стратегічне значення для сучасних підприємницьких суб'єктів. Ефективне управління інтелектуальним капіталом, що

стимулює творчий підхід до вирішення проблем буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності та розвитку підприємницького суб'єкта в сучасних динамічних умовах розвитку економіки. Так, інтелектуальний капітал підприємства включає ті знання та вміння співробітників підприємства, а також ту інформацію, які мають змогу принести користь підприємству.

Основними особливостями інтелектуального капіталу підприємства є: інтелектуальний капітал не має речової, фізичної форми, він невловимий; неможливо чітко визначити, хто є власником інтелектуального капіталу і несе за нього відповідальність; на відміну від всіх інших видів капіталу інтелектуальний капітал є генератором прибутку, а не засобів виробництва; між розміром інтелектуального капіталу та основними фондами та матеріальними запасами існує зворотна залежність; інтелектуальний капітал є сумішшю об'єктивного і суб'єктивного, він невіддільний від його головного носія і творця – людини; інтелектуальний капітал пронизує всю фірму або організацію, присутній у всіх бізнес-процесах організації [1].

Через те, що інтелектуальний капітал є основою діяльності будь-якого підприємницького суб'єкта, то, природно, виникає питання про те, де конкретно знаходиться інтелектуальний капітал, як його виявити на підприємстві і як змусити приносити прибуток. Інтелектуальний капітал знаходиться в «головах» співробітників підприємства, в структурах компанії та у відносинах зі споживачами.

Розрізняють людський, структурний та споживчий капітал. Людський капітал є здатністю індивідів пропонувати клієнтам рішення, він може існувати тільки в контексті конкретної мети, стратегії в організації. Людський капітал не може використовуватися ефективно без структурного капіталу, необхідні певні структури: лабораторії, інформаційні системи, канали дистрибуції, ефективний менеджмент тощо. Структурний капітал організовує людський капітал таким чином, щоб його можна було неодноразово використовувати для створення цінностей. Споживчий капітал служить оцінкою відносин організації з покупцями її продукції [3].

Для оцінки інтелектуального капіталу на підприємстві використовують чотири групи методів: методи ринкової капіталізації – Market Capitalization Methods (MCM); методи віддачі на активи – Return on Assets Methods (ROA); методи прямого виміру інтелектуального капіталу – Direct Intellectual Capital Methods (DIC); методи експертної оцінки – Scorecard Methods (SC) [2].

Особливе значення для підвищення ефективності діяльності підприємницьких суб'єктів має організаційна культура, яка включає внутрішні і зовнішні орієнтири

діяльності та трактує сутність ділового успіху організації. Ефективне управління інтелектуальним капіталом неможливо без зміни структури. Для підвищення ефективності управління вводяться посади менеджерів з управління знаннями, альянс-менеджери, креативні менеджери, координатори знань, менеджерів та інженерів знань підприємницьких суб'єктів.

Отже, інтелектуалізація є передумовою відновлення зростання економіки України, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку. Її індикатором є формування інтелектуального капіталу. Тільки таким шляхом вітчизняні підприємства в умовах сучасної «економіки знань» зможуть забезпечити свою життєздатність, сформувати стійкі конкурентні переваги та ефективно функціонувати на ринку.

Список використаних джерел:

1. Корнух О. В. Інтелектуальний капітал – основа інноватизації, ефективної і корпоративної стратегії підприємства: монографія / Турило А. М., Корнух О. В.; ДВНЗ «Криворізький національний університет». – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. – 228 с.
2. Лігоненко Л. О. Інтелектуальний капітал підприємства: науково-методичні засади та результати оцінювання / Л. О. Лігоненко // Економіка України. – 2014. – №5 (630). – С. 46–50.
3. Мамонтова Н. Тенденції та особливості формування і використання інтелектуального капіталу в Україні / Н. Мамонтова // Економіка України. – 2010. – №8. – С. 30–39.
4. Захарова Д. С. Значення та перспективи інвестування у людський капітал в Україні / Д. С. Захарова, Р. О. Федюкин, І. В. Тімар // Сучасні проблеми та перспективи розвитку підприємництва та фінансово-економічного потенціалу регіону: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: у 2-х частинах (м. Запоріжжя, 11 листопада 2016 року). – Запоріжжя: Запорізька державна інженерна академія, 2016. – Ч. 2. – С. 89–91.

Гуцалюк В. С., Кобченко А. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток інноваційної системи економіки є об'єктивною необхідністю, що доведено світовим досвідом. Роль інновацій стає все більш і більш актуальною, а підприємства малого і середнього бізнесу (МСБ) постають вагомим суб'єктом ринку, що здатні генерувати конкурентоспроможні ідеї і займатися комерціалізацією нововведень. Тому на сучасному етапі важливим є забезпечення умов розвитку МСБ та поліпшення його інноваційної активності.

На жаль, економіка України, через нестабільний політичний та економічний стан, і через недоліки внутрішньогосподарського управління, стикається з рядом